

ÁLLATVÉDELLEM

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“-NEK KÖZLÖNYE

BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. SZ. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

V. ÉVFOLYAM

1908 AUGUSZTUS

:: 8. SZÁM ::

TARTALOM: Az Országos Ifjusági Madárvédő Liga. — Hivatalos rész. — Kakasviadal Magyarországon? — Az iskolakertek és a madarak. — „Madarak és Fák napja”. — *Szemle:* Ahol nincsenek madarak. — *Hírek:* Személyi hírek. — K. Nagy Sándor „Madárbrák”. — Az ifjusági Madárvédő Liga. — „Az emberek és az állatok”. — *Irodalom:* Die fünfundzwanzig-jährige Tätigkeit des Landes-Tierschutz-Vereines. — *Egyesületi hírek:* A Petrozsényi Állatvédő Egyesület újra alakulása. — A Celdömölki Állatvédő Egyesület alakuló közgyűlése. — Állat- és madárvédő szakosztály a váci járásban. — Állatvédő egyesület Sárváron. — Muraszombaton alapítandó állatvédő egyesület.

Az Országos Ifjusági Madárvédő Liga.

Az Országos Állatvédő Egyesület egy újabb és nagy jelentőségű sikerrel számolhat be.

A múlt év nyarán kezdeményezte az egyesület egy madárvédő liga szervezését a népiskolák tanulói körében, mely liga nem képezne alapszabályokon nyugvó akár országos, akár vidéki egyesületeket, nem ismerne tisztikart, pénztárt és üléseket, hanem tisztán oly módon létesülne, hogy a gyermekek, kiket tanítók az állatok iránt való szeretetnek erkölcsi súlyáról, az állatok kinzásával járó kegyetlenkedés gyűlöletességéről, a madarak ethikai jelentőségéről és közgazdasági értékéről, azok kímélésének és megvédésének szükségéről oktataisaik folyamán meggyőzték és előkészítették, egyszerű fogadalmat tegyenek arra nézve, hogy az állatok, kiváltképpen pedig a madarak védőivé szegődnek.

Ez alapon az egész ország népiskolai tanulóinak a leteendő fogadalm utján egy ligába való besorozását és a ligának az évenként belépő új tanulók utján természetszerű állandósítását kívánta az Országos Állatvédő Egyesület érintett kezdeményezésével életbe léptetni.

Az Országos Ifjusági Madárvédő Ligának az érintett célból és módon való szervezését most a kormány helybenhagyta, amennyiben gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a következő leiratot intézte az Országos Állatvédő Egyesülethez:

„Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter. 27.171. szám. Az Országos Állatvédő Egyesületnek Budapest. Mult évi augusztus hó 25-én 349. sz. alatt kelt felterjesztésére a kir. tanfelügyelőségekhez intézett rendeletem mását azzal küldöm meg az Egyesületnek, hogy megkeresésemre a belügyminiszter ur folyó évi

február hó 27-én 8062. sz. a. kelt nagybecsű intézkedésével hozzájárult az Egyesület által tervezett Madárvédő Liga alapszabályon és formális egyesületen kívüli működéséhez. Budapest, 1908. évi június hó 15-én. A miniszter helyett: Tóth s. k., államtitkár.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur leiratában említett s valamennyi kir. tanfelügyelőhöz és tanfelügyelői kirendeltséghez f. évi június 15-én 27171. sz. a. kelt körrendeletének szövege a következő:

„Az állatvédelemnek eredményes felkarolása csakis az ifjuság nevelésével érhető el. E végből az Országos Állatvédő Egyesület az 1905/6-iki „Gyermek Naptár”-ban felhívást intézett a tanuló ifjusághoz állatvédő egyesületek alakítására. Ezen egyesületek alapjául az a fogadalom volt kijelölve, hogy az illető gyermek az állatokat nem bántalmazza, nem üldözi, a madárfészkeket és tojásokat el nem szedi, el nem pusztítja és hogy ezeket nemcsak maga vallja, hanem rajta lesz, hogy mások is így cselekedjenek.

Hogy pedig különösen a madárvédelem a tanuló ifjuság körében az egész országban egységesen szerveztesse, a nevezett egyesület mozgalmat indított egy Országos Ifjusági Madárvédő Liga létrejötte érdekében, melynek szervezete minden fölösleges alakíságot mellőz, azaz: a belügyminiszter ur engedélyével eltekint minden alapszabályszerű vagy egyesületi alapon való szervezkedéstől és a Madárvédő Liga tagjait fogadalom alapján arra kötelezi, hogy az állatokat, kivált pedig a madarakat megvédelmezik. A fogadalomról minden fogadalmat tett tanuló egy nyomtatott szövegű lapot és egy jelvényt kap. A nyomtatvány egyik lapja a fogadalom szövegét, másik lapja pedig az illetőnek a ligába történt felvételét igazolja. Az ízlésesen kiállított nyomtatványt az O. Á. V. E. (Budapest IX., Ernő-utca 11—13.) az érdeklődő tanítóknak, tanítónőknek díjmentesen bocsátja rendelkezésére, ellenben a jelvényekért tömeges megrendelésnél darabonként 10 fillér fizetendő.

Miután kiváló gondoskodásom tárgyát képezi, hogy a „Madarak és Fák napja” a gyakorlati életben a lehető legszebb erkölcsi és anyagi eredményeket hozza létre, ami csak úgy lehetséges, ha a gyermekek az állatok iránt való szeretetnek erkölcsi sulyáról, az állatok kínzásával járó kegyetlenkedés gyűlöletességéről, a madarak közgazdasági értékéről, azok kímélésének és megvédésének szükségességéről meggyőzöttek, kötelességévé teszem a kir. tanfelügyelő urnak, hogy buzdítsa a tanítókat a szóban forgó liga megalakítására, annak eredményéről pedig iskolalátogatásai alkalmával szerezzen meggyőződést.”

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter ur itt ismertetett intézkedésével ismét tanujelét adta annak a nagybecsű jóakaratsnak és figyelemnek, melyben az Országos Állatvédő Egyesületnek törekvéseit, miniszterségének ugyszólván első napjától kezdve, állandóan részesíti.

De ez az intézkedés, mellyel madárvédő ligánk a miniszter által a belügyminiszter hozzájárulásával, mint ugyszólván országos intézmény elismertetett és a rendelet, mely a liga terjesztését a népiskolai hatóságok

kötelességévé teszi, nemcsak az állatvédőket kötelezik hálára, hanem hálára kötelezik a hasznos madarak védelme által első sorban érintett gazdaközönséget is, nagy öröme szolgálhatnak minden gyermek- és emberbarátnak, mert nem kell mondanunk, hogy a mi madárvédő ligánk egy oly iskolai intézmény, mely a szép és jó iránti érzéket ébreszti és tartja fenn és pedig, mint a szervezetéből folyik, évről-évre megújuló állandóságban.

A madárvédő ligába már a mult tanévben mintegy 40.000 gyermek sorakozott és bár ez a szám, a kezdet első évét figyelembe véve, elég tekintélyesnek mondható, a liga erkölcsi sikere jóval nagyobb volt, mert mindenütt ott, hol a liga megalakult, az iskolás gyermekek, akik azelőtt a madarak ellenségeinek első sorában állottak, a liga fogadalmának hatása alatt a madarak és fészkek legjobb barátává és védőivé váltak.

Az Országos Állatvédő Egyesület gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternek nagy horderejű intézkedéséért meleg hangú feliratban mondott köszönetet.

Annak a reménynek kifejezésével zárhatjuk jelen sorainkat, hogy az Országos Ifjusági Madárvédő Ligának az ország összes népiskoláiban leendő meghonosítása immár biztosítottnak tekinthető.

HIVATALOS RÉSZ.

466. sz.
1908.

Budapest, 1908. augusztus hó 10-én.

A Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületekhez és állatvédő szakosztályokhoz!

Az Országos Állatvédő Egyesület által évenként kiadott „Gyermek-Naptár” 1908—09. évi folyama a közelebbi napokban megjelenik és annak mutatvány-példányai megjelenés után azonnal szét fognak küldetni.

Mivel ez a naptár egyik fontos láncszemét képezi azoknak az intézményeknek, amelyekkel ügyünk a népiskolákban érvényre emelni igyekezzünk, a naptárnak lehető tömeges terjesztését társegyesületeinknek figyelmébe és jóakaratsába a legmelegebben ajánljuk.

Bátrak vagyunk a társegyesületek és szakosztályok figyelmét kivált arra irányítani, hogy lehetőleg gondjuk legyen arra, hogy a szerényebb sorsu szülők gyermekei, kiknek a tíz fillérenyi ár is oly áldozatot képez, melynek meghozatalára nem képesek, lehetőleg szintén a Gyermeknapot birtokába juthassanak.

Amennyiben a t. társegyesület anyagi ereje meg nem engedné, hogy a szegényebb gyermekek érdekében ajándék-példányokat vásároljon, a t. társegyesület a helyi viszonyokhoz képest sziveskedjék más források igénybevételét is megkísérteni.

Részünkről a naptár terjesztése érdekében külön körlevelekkel megkerestük a királyi tanfelügyelősegeket, az ország összes tanítótestületeit, a szab. kir. és rendezett tanácsu városokat és nagyszámban a néptanítókat.

Utalunk arra, hogy a „Berliner Tierschutz-Verein” hasonló célú és tartalmu állatvédő naptárát évenként

több mint 1,600.000 példányban terjeszti. Figyelembe véve magyar anyanyelvű lakosságunknak számát, a Gyermeknaptárt nálunk 400.000 példányban lehetne és kellene a népiszkolákban elhelyezni.

Kérjük t. társ egyesületeinket, hogy bennünket ezirányban hathatósan támogatni sziveskedjenek.

Országos Állatvédő Egyesület.

473 sz. Budapest, 1908. augusztus hó 10-én.
1908.

A Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületekhez és állatvédő szakosztályokhoz!

Az Országos Állatvédő Egyesület által évenként kiadott *évkönyvet* ma már legnagyobb részben pótolja az egyesület és a Szövetség közlönye az „Állatvédelem” című folyóirat, mely az évközben előfordult minden mozzanatra vonatkozó adatokat magában foglalja.

Mindazonáltal az O. Á. V. E. által kiadott *évkönyv* az 1907-ik évre nézve is most megjelent és magában foglalja a folyó év május 3-án tartott közgyűlésről és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének egyidőben tartott alakulásáról szóló jegyzőkönyvet és az ez alkalommal elfogadott szövetségi alapszabályok szövegét.

Ennek az *évkönyvnek* néhány ingyen példányát a t. társ egyesületeknek és szakosztályoknak készséggel állítjuk rendelkezésére és felkérjük, hogy a kívánt példányok számát velünk közölni sziveskedjenek. Megjegyezzük, hogy a költségek miatt korlátolt számban előállított készletből egy-egy egyesületnek legfeljebb 30 példányt engedhetünk át.

Országos Állatvédő Egyesület.

Kakasviadal Magyarországon?

A Budapesten július 15-én megjelent napilapokban a következő hír jelent meg:

„Kakasviadal Szatmáron. Augusztus hónap 14—17-én Szatmáron rendezendő tüzoltó-kongresszus alkalmával egy ottani „jókedvű társaság” jótékony célra 2 napon át tartó nagyszabású kakasviadal rendezésén működik. Az előkészületek a város és környékén élénk érdeklődés mellett folynak. Beszerezték az erre vonatkozó összes irodalmat; megindult a legkülönfélébb kakasok beszerzése, a rendezés munkáját oly agilis emberek vették a kezükbe, hogy már ez magában véve garanciát nyújt a legnagyobb szabású sikerre.”

Miután az Országos Állatvédő Egyesület elnöksége több szerkesztőséghez intézett telefonkérdés alapján értesülést szerzett arról, hogy a hihetetlennek tetsző hír egy komoly alakban kiállított u. n. hivatalos jelentés (állítólag a gazdasági egyesület titkári hivatalától) útján került a lapokba, az elnökség, bár alig volt feltételezhető, hogy a kakasviadalt a hatóság engedélyezze, kötelességének ismerte, hogy a tervezett barbárság ellen szót emeljen.

Az O. Á. V. E. elnöksége Szatmár szab. kir. város polgármesteréhez még aznap, t. i. július 15-én megkeresést intézett, melyben tekintettel arra, hogy az efajta időtöltés csak arra alkalmas, hogy a tömegekben szunnyadozó vadsági hajlamokat ébressze, továbbá, mivel a kakasviadal nemcsak a civilizációval és jóízléssel ellenkezik, de mint nyilvános és botrányt okozó állatkinzás, törvénybe is ütközik: arra kérte a polgármester urat, hogy nemcsak az állatvédelem és humanitás, de Szatmár sz. kir. város művelt közönsége jó hírneve érdekében is a tervezett kakasviadal rendezését rögtön eltiltani sziveskedjék.

Az O. Á. V. E. elnöksége egyuttal a vármegye főispánjához is kérelmet intézett, jelzett lépésének támogatása érdekében.

Szatmár-Németi sz. k. város polgármestere már július 20-án 2208. sz. a. kelt válasziratában értesítette az Országos Állatvédő Egyesületet, hogy a tüzoltó-kongresszus alkalmával tartandó kakasviadal rendezésében a kongresszus rendezőségének semmi része nincs. Az egész dolog egy, a kongresszus rendezőségétől távol álló egyén gondolata volt, melyről azonban már letett *s melyet semmi körülmények között sem engedett volna meg.*

Legteljesebb elismerésünket fejezzük ki Szatmár-Németi sz. kir. város polgármesterének helyes érzékről és tapintatról tanuskodó kijelentéseért, mely az O. Á. V. E. által képviselt ügy érdekeinek teljes mértékben igazságot szolgáltat.

*

Mivel az Országos Állatvédő Egyesületnek természetesen egyik főtörekvése az, hogy az állatvédelem eszméjének fogalma és jelentősége tekintetében a nagyközönség körében helyes nézetek gyökerezzenek meg és így érdekekkel bírhat némi tájékozást szerezni az iránt, hogy a helyes nézetek mennyiben hódítottak tért, nem tartjuk feleslegesnek röviden megemlékezni mind a budapesti, mind pedig a szatmárvármegyei sajtónak a kakasviadalk tárgyában elfoglalt álláspontjáról.

A budapesti napilapok egy kis része minden kommentár nélkül, másik nagyobb része pedig a kakasviadalk tervét humoros vagy helytelenítő megjegyzések kíséretében közölte.

A Szatmár város és vármegyebeli lapokban sem emelkedett egy hang sem, mely a kakasviadalk tervét helyeselte volna.

A „Szatmár és Vidéke” minden megjegyzés nélkül közölte a hírt.

A „Közérdek” (Nagykároly), a „Nagybánya”, a „Nagybánya és Vidéke” részben humorosan, részben helytelenítőleg emlékeznek meg a tervről. A „Szatmárvármegyei Közlöny” Nagykároly, mely 34 éve megjelenő régi lapja a vármegyének, Alexy aláírásával szépen irt tiltakozó cikket hoz, melyről örömmel teszünk említést.

A „Szamos” tiltakozik az ellen, hogy a kakasviadal rendezésének eszméje a tüzoltó-kongresszussal bárminő összeköttetésbe hozassék. Az égzset egy magántársaság gondolatának és tervének mondja, melynek a tüzoltó-kongresszushoz semmi köze. A „Szamos” ezután megemlékezik az Országos Állatvédő Egyesület közbe-

lépéséről s többek között a következőket mondja: „Tegyük fel azt, hogy az Állatvédő Egyesület csakugyan pártfogásába veszi a kakasokat és megakadályozza a viadalt, ami talán egy-két jól kimért karmoláson kívül egyéb kárt nem tesz a kakasokban, miért nem küzd egyáltalán a legyilkolásuk ellen? Különben ott vannak a párviadalok! Vagy csak a hasznos állatokat veszi pártfogásába?”

A „Szamos”, mint 40 év óta fennálló hirlap, a vidéki sajtó egyik legtekintélyesebb organuma. Azért nem hagyjuk figyelmen kívül e lap véleményét, hanem azt rövid megjegyzéssel óhajtjuk kisérni.

Midőn a kakasviadalok ellen állást foglalunk, nem a kakasokat vesszük „pártfogásba”, hanem sajátkép az emberi társaságot kívánjuk a nyers és durva hajlamokat ébresztő időtöltésektől megóvni.

Az állatvédő egyesületek ma már nem szorítkoznak a régi tevékenységi térre, mely ugyszólván pusztán az állatkinzások megakadályozására irányul, hanem egy, az ország összes népiskoláira kiterjedő nagyarányú propaganda útján közelebb hozzák az ifuságot az állat- és növényvilággal és annak ismerete és szeretete nyomán kiküszöbölni igyekeznek a vadságot és durvaságot a társadalomból és szelidebb erkölcsöket, mondhatni ideális vonásokat igyekeznek a tömegekbe vinni. Ha emellett figyelembe vesszük, hogy az állatvédelem a háziállatok kiméltése és a mezőgazdaságra nézve hasznos madarak védelme útján a közgazdasági érdekeket is szolgálja, világos, hogy az állatvédelem jelentékeny népnevelési, társadalmi és közgazdasági missziót végez. Ennek szolgálatában áll az Országos Állatvédő Egyesület és a Magyarországi Állatvédő Egyesületeknek a folyó év tavaszán megalakult és folyton gyarapodó Szövetsége.

Tehát nem annyira az egyes állatokot kívánjuk megvédeni, hanem inkább az emberi társadalomnak kívánunk szolgálatot tenni.

*

A „Nagybányai Hirlap” a vármegyei sajtónak talán legfiatalabb sarja tudunkkal az egyedüli, mely július 26-iki számában védelmére kel a kakasviadaloknak. Arra kérjük e lap tisztelt szerkesztőségét, hogy fenti sorainkat szíves figyelmére méltassa.

Egy megjegyzést azonban nem hallgathatunk el. A kakas- és bikaviadalokat a lóversenyekkel egy kategóriába sorozni — mint azt a „Nagybányai Hirlap” teszi — nem lehet. A lóversenyek a lótenyésztés nagyfontosságú közgazdasági ágát szolgálják, a kakas- és bikaviadalok azonban nemcsak hogy haszon nélkül való, de a közérzületre károsan ható, izlést sértő, nyers időtöltések.

Az iskolakertek és a madarak.

Szerkesztőségünkhöz Sopronból a következő névtelen levél érkezett:

„Az „Állatvédelem”-ben, és pedig az V. évf. 5. számában most egyrészt azt olvasom, hogy küzdeni kell a madarak befogása, zárt helyen, kalitkában való tartogatása ellen s lehetőleg adózással is megnehezíteni a

madaraknak egyéni mulattatásra otthon való tartását; addig másrészt utánzandó például állittatik fel a pozsonyi polg. isk. iskolakert, amelyben szintén befogott énekesmadarak vannak; aztán a Csáky-téri elemi iskolakert, ahol több madárház erdei madarakkal van elhelyezve. Ha ez az intézmény mindenütt meghonosul, úgy rengeteg számu szegény madárka fog foglyul ejtetni, szerintem teljesen cél nélkül. De meg az a kétféle mérték, mely itt alkalmaztatik, ellenmondás is. Vagy nem? Üdv. *Egy madárkedvelő*, de csak a külső természetben és soha befogva és bezárva.”

Dr. Kováts Lajos pozsonyi tisztii orvos urat, lelkes ügybarátunkat, mint a szóban levő iskolakerteknek részben kezdeményezőjét felkértük, hogy a fenti sorokra nézve, nyilatkozni sziveskedjék.

Dr. Kováts nyilatkozatából közöljük a következőket: Az „állami polgári leányiskolában” és a Csáky-téri róm. k. elemi iskolában téli kertet rendeztünk be, azaz az iskola szürke falai közé egy kis darab élő természetet, virágot, madárdalt és némi erdei hangulatot akartunk varázsolni.

Sikerült-e ez a szándékunk? ezt majd mások fogják megítélni.

Igaz ugyan, hogy sokkal helyesebben cselekednénk, ha magát az iskolát a szabad természetbe, az árnyékos erdőbe, vagy a napsugaras mezőre helyeznénk ki.

Talán nemsokára megjön az idő, mikor az emberek megértik Rousseau, Goethe, Ruskin és Fröbel eszméit és ekkor követni fogják Ernst Ottó szép mondását:

„Ki a természetbe!”

Éz e paedagogiai megújulás egész titka.

Akkor majd nem akad senki, aki téli kertek szükségessége mellett állást foglalna.

De mivel jelenleg nagyon mostoha viszonyok között élünk, mivel iskoláink és egész tanítási rendszerünk a természettől még nagyon, de nagyon távol állanak, legalább varázsoljunk azokba némi életet, némi természetet.

A gyermekek a téli kertekben megfigyelhetik a madarakat és kisebb erdei állatokat és ily módon remélhetjük, hogy a gyakori alapos megfigyelés révén mind közelebb jutnak magához a természethez is.

De ott, hol a viszonyok kedvezők, ahol az emberek szívéit az önzés még nem rontotta el, ne létesítsünk iskola-télikerteket, hanem helyezzük ki magát az iskolát a szabad természetbe és létesítsünk *erdei iskolákat*.

A téli kertek mellett ma még állást kell foglalnunk, mert ezekben egy lépcsőfokot látok, mely az embereket felvezeti a teljes világgosságra.

*

Részünkről a következőket jegyezzük meg a fenforgó kérdésre nézve:

A *céll* (a madárismeretet) tekintve nem szól a mi lapunk az iskolakertek akár élő, akár holt madárgyűteménye ellen, de szól a különbeni, valóban rossz, káros célzatu madárpusztítás ellen, melyet a törvény is tilt.

Pillantson bele t. olvasónk az 1901. évben 24655.

sz. alatt kiadott földmivelségi miniszteri körrendeletbe, ott látni fogja a 3. és 4. §§-okban, hogy tudományos célra és kellő és körülírt engedély birtokában ily madarakat is szabad elfogni, fogva tartani bizonyos ott jelzett korlátozással.

Az engedélyadók fog természetesen megforogni, hogy valóságos pusztitássá fajul-e a hasznos madaraknak ily gyűjtése, fogva tartása. Mi nem hisszük, hogy azzá fajul, mert az így felszerelt iskolakertek érthető okokból, csak ritka helyeken létesíthetők, másfelől ami madár így rabbá lesz, mégis csak tűrhető sorsra jut és fontos, messzemenő szolgálatot tesz a jövő nemzedékeknek éppen madárvédökké való nevelésében s így a hasznos madárvilág további fentartásában és elszaporításában is.

Mi az általános tanítás céljára a jó, színes madár-ábrákat falitáblákon, elégségeseknek tartjuk, de mi tagadás, ideális taneszköznek ebben az élő madarat tudjuk mi is.

A szerkesztőség.

„Madarak és Fák Napja“.

Iskoláinknak e szép ünnepélyéről időközben beérkezett adatok közül még a következőt adjuk közre:

A szatmári r. kath. népiskolában dr. Schöber Emil kir. kath. főgymn. tanár tartotta az alkalmi beszédet. A nevezett tanár, ki a múlt évben is az ünnepély szónoka volt, akkor fejtegette a nap jelentőségét és a madarak szeretetéről és kiméléséről szóló fogadalom horderejét. Az idei madarak és fák napján röviden megemlékezett a múlt évi fogadalomról és lelkes szavakkal buzdította a gyermekeket a fogadalom megújítására. Mindvégig az ügy szeretetétől áthatott és a népiskolai gyermekek értelméhez mért beszédjében élénk színekkel és élethű jellemzéssel ismertette kedves és hasznos madaraink életmódját és jelentőségét. A kenderike, az ökörszem, a füstű fecske, a harkály, a cinege és pintyőke érdemének méltatása után, hatásos buzdító szavakkal zárta be beszédét.

Csak nagy elismeréssel adózunk dr. Schöber Emil főgymn. tanár urnak, aki méltatva az ügynök fontosságát és a madarak és fák napja szép jelentőségét, középiskolai tanár létére sietett az ünnepélyt értékes közreműködésével emelni.

SZEMLE.

Ahol nincsenek madarak. Mindenki tudja, hogy Olaszország az az ország, ahol a népek apraja-nagyja irgalmatlanul irtja a madarat. Ott honos madár alig van és a nép pusztítja milliónyi tömegekben az északibb és emberségesebb államokban kimélt madarakat, midőn ezek dél felé költözködnek. Olaszországban tehát madár nincs és nem is lehet. Hogy mi ennek a következménye, az kitűnik a napilapok közléseiből, melyek szerint: Olaszország alsó részeiben a pillangók oly tömegei jelentkeztek, hogy nemcsak a konyhakertek terményei, de a fák lombjai is jó részben elpusztulnak. Firenzében egy óriási raja e pillangóknak ellepte a város

utcait és tereit és részben megakasztotta, sőt veszélyeztette a villamos vasuti kocsik közlekedését.

Habár bizonyos lepkefaj hernyóinak tömeges felszaporodása, mely a tömeges lepkeinvázióknak mindig lényeges előfeltétele, oly lokális és sporadikus jelenség, melyet rendszeren bizonyos helyi körülményeknek lehet tulajdonítani, mindazonáltal nincsen kizárva, hogy a hernyók tömeges felszaporodását a rovarevő madarak teljes hiánya nagyban elősegíti.

—yi—

HIREK.

Személyi hírek. Az Esztergomi Á. V. E. buzgó titkára, tisz. Grätzer Pius tihanyi plébánossá nevezetvén ki, az Állatvédő Egyesületnél elfoglalt tisztjétől megvált. Midőn sajnálattal regisztráljuk, hogy az esztergomi egyesület értékes munkását elveszítette, annak a reménynek adunk kifejezést, hogy ügyünk barátja új hatáskörében sem feledkezik meg a jó ügy előbbre viteléről. — A m. kir. földmivelségi miniszter a Magyar Ornithológiai Központban Csörgéy Titusz adjunktust (az O. Á. V. E. tb. tagját) titkárrá, Schenk Jakabot adjunktussá, Greschik Jenőt gyakornokká nevezte ki. Csörgéy Titusz és Schenk Jakab nevei közönségünk előtt eléggé ismeretesek. Ügyünk e két jeles munkását előmenetelük alkalmából melegen üdvözljük. — Selymessy Ferenc főerdész a Kecskeméti Á. V. E. alelnökét a magy. kir. földmivelségi miniszter Kecskemétre a földmivelségi miniszterium erdészeti ügyosztályába áthelyezte. Ez áthelyezés által az O. Á. V. E.-nek örvendetes alkalom nyílik arra, hogy a nevezettnek az ügy érdekében való értékes működését az eddiginél is nagyobb mértékben kikérhesse.

K. Nagy Sándor „Madárírák“ című pompás munkájáról, melyet megjelenése után mi is a legnagyobb elismeréssel ismertettünk, a „Néptanítók Lapja“ jul. 2-iki számában Havas Irma nagyobb közleményben emlékezik meg és a sok közül néhány szép szemelvényt idéz, köztük a hollónak mesteri védőbeszédjéből is a ragadozó madarak érdekében. Az író végül a következő szavakkal fejezi be közleményét:

„Olvassák el kérem! Való ez mindenkinek, gyermeknek, ki még nem, felnőttnek, ki már nem ismeri a természetet. Való annak, kinek lelkét megüli az akták pora és annak, ki kérges tenyerével lelket önt a föld porába“.

Az Ifjúsági Madárvédő Liga érvényesüléséről Balla Jenő Nyiregyháza városi tanácsos, az ottani állatvédő egyesület buzgó ügyv. alelnöke, aki jelenleg az erdő mellett szőlős kertben tartózkodik, többek között a következőket írja: „feltűnően sok fiatal cinkét látok szinte minden nap. Egész csapatokban járják végig a területet. Ezt legnagyobb részben az állatvédő liga tagjai érdemének tudom be. Ezek az iskolai tanulók nemcsak maguk óvakodnak a madarak és madárfészkek pusztításától, hanem másokat is visszatartanak tőle.“ Hasonló örvendetes tudósításokat már több helyről kaptunk, melyek annál értékesebbek, mert hisz a kezdet kezdetéről, a Liga működésének első évéről van szó.

„Az emberek és az állatok“ cím alatt buzgó munkatársunk, Alexy Kornél áll. isk. igazgató tollából a „Nagybánya és Vidéke“ július 26-iki számában egy szépen irt és átgondolt cikk jelent meg, mely a Szatmár-Németiben tervezett kakasviadal alkalmából a vármegyei lapokban megindult, részben polemikus nyilatkozatokra reflektálva, helyes érzékkel és tapintattal fejtegeti az emberek és állatok közti viszonyt. A figyelemre méltó cikket az író a következő szavakkal fejezte be: „aki az állatot kinozza vagy kegyetlenül bántalmazza, az nincsen tisztában a művelt ember hivatásával, mely abban áll: legyünk irgalmasak minden tulzás és fogyatkozás nélkül.“

IRODALOM.

Die fünfundzwanzigjährige Tätigkeit des Landes-Tierschutz-Vereines und die Tierschutzbewegung in Ungarn. Anlässlich des fünfundzwanzigjährigen Bestandes des Landes-Tierschutz-Vereines verfasst von Isidor von Máday. Übersetzung aus dem ungarischen Originale. Budapest, Verlag von G. Grimm 1908.

Az egyesület elnökének az O. Á. V. E. negyedszázados fennállása alkalmából mult év tavaszán megjelent munkáját e lapokban ismertettük. E munkának kiadási költségeit a szerző sajátjából fedezte és annak 1100 példányát az egyesület rendelkezésére bocsátotta. Az O. Á. V. E. mindig áldozatra kész ügyv. alelnöke Grimm Gusztáv a munkát németre lefordította és saját költségén kiadta és szintén az egyesület rendelkezésére bocsátotta. Ez a fordítás most jelent meg a fenti cím alatt. Ez a német kiadás az eredetitől annyiban különbözik, hogy az eredeti munka megjelenése óta lefolyt év eseményeit is felsorolja az egyesületi közlöny: az „Állarvédelem“ adatai nyomán.

Egyesületi hírek.

A Petrozsényi Állatvédő Egyesület újra alakulása.

Az 1905-ik évben báró Erenberg Benő kezdeményezésére és az ő elnöklete alatt állatvédő egyesület alakult, mely azonban azóta tevékenységet ki nem fejtett és ugyszólván teljesen szünetelt.

Az Országos Állatvédő Egyesület kötelességének ismerte, hogy kísérletet tegyen arra nézve, hogy az egyesület életképessé tétessék és mivel a hivatalos érintkezés az egyesülettel ugyszólván teljesen megakadt, a további lépések magán levelezés útján lettek megkísérelve. Az O. Á. V. E. elnöksége érintkezésbe lépett a petrozsényi járás főszolgabirójával, Janza Vazul ural és br. Erenberg Benő ural, az egyesület elnökével.

A tárgyalások örvendetes eredménye az volt, hogy a Petrozsényi Állatvédő Egyesület f. évi június hó 30-án egy számban, de kivált értelmi sulyban tekintélyes közönség jelenlétében és élénk részvételével újra megalakult.

Midőn őszinte örömmel fejezzük ki ez esemény fölött, az ujonnan megválasztott tisztikar és a tagok névsorából azt a megnyugvást véljük merithetni, hogy ez az egyesület most már állandó és sikeres tevékenységet fog folytatni.

A közgyűlésről szóló hivatalos értesítés a következő:

A Petrozsényi Állatvédő Egyesület új alakuló közgyűlését június 30-án tartotta meg. A tagok nagy számban jelentek meg a közgyűlésen, amelyet Schreiner József alelnök vezetett. Alelnök megnyitójában hangoztatta, hogy az egyesület, amely ezelőtt három évvel megalakult, kedvezőtlen körülmények folytán nem fejthetett ki tevékenységet, reámutat ez intézmény szükségességére és biztató reményt merit abból, hogy a tagok ily szép számban jelentek meg a közgyűlésen. Miután időközben az egyesület tisztviselőkarának egy része Petrozsényből eltávozott, felkéri a közgyűlést, hogy a meglévő tisztviselők lemondását elfogadni és a tisztviselői kart újjá választani sziveskedjék.

A választás megejtetvén, megválasztott elnöké: Schreiner József; alelnökké: Nagy Miklós; titkárrá: Esztergályos Ágoston; jegyzővé: Salló Károly; pénztárnokká: Pick Samu. Választmányi tagok lettek: Kósa Mihály, Pelger Mihály, dr. Gidró Jenő, Graffius Vilmos, Thierjung Miklós, Rozehnal János, Schuster Samu, Hacker Márton; póttagok: Fehér Ignác, Sander János.

A választás után a közgyűlés a következő határozatokat hozta:

1. Az Állatvédő Egyesületek Szövetségébe belép.
2. Az „Állatvédelem“ című szakfolyóírára minden egyes tagja részére előfizet olyképpen, hogy a tagok az előfizetési díjat a tagdíjon felül viselik.
3. Az Országos Ifjusági Madárvédő Liga ügyét felkarolja és ez ügyben javaslatételre Salló Károly és Lévay Gábor tagokat kéri fel.
4. A Magyar Ornithologiai Központnak a megküldött „Utmutató a mesterséges fészekodvak alkalmazásához“ című mű 20 példányáért köszönetet szavaz és e művet a községi elüljáróságok, lelkesek és tanítók között kiosztja.
5. Alapszabályait kinyomatja és a tagok között kiosztja.
6. Megkeresést intéz a községek elüljáróságaihoz, hogy a május 1-én szokásos fapusztitást saját hatáskörükben megakadályozni törekedjenek.
7. Kérést intéz az Országos Állatvédő Egyesülethez, hogy alkalmilag szakközegét az állatvédelem körébe eső előadás megtartására kiküldeni sziveskedjék.

A folyó évi költségvetés következőképpen állapított meg: Bevétel 120 korona.

Kiadás: Irodai költségek 20 korona, alapszabályok kinyomatása 40 korona, fészekodvak beszerzésére 60 korona.

Tárgyaltattak továbbá a Bund gegen die Visi-section in Österreich, a Gesellschaft zur Förderung des Tierschutzes berlini egyesület és a Trieszti Általános Biztosító Társulat átiratai.

Elnök bejelenti végül, hogy az egyesület tagjainak száma jelenleg 62 és felkéri a tagokat, hogy az állat-

védelem ügyének a lakosság mind szélesebb rétegét megnyerni és az egyesület tagjainak számát toborzás útján szaporítani törekedjenek, ama reményének adva kifejezést, hogy ez uton sikerül egyesületünknek hivatását betölteni.

A Celldömölki Állatvédő Egyesület alakuló közgyűlése.

A Celldömölk és Vidéke Állatvédő Egyesület június 29-én tartott alakuló közgyűléséről felvett jegyzőkönyvből. A folyó évi június hó 29-ik napján tartotta a „Celldömölk és Vidéke Állatvédő Egyesület” alakuló közgyűlést Celldömölkön, melyen az állatvédelem ügye iránt érdeklődő közönségből igen szép számmal vettek részt.

Az egyesület létrehozásán oly fáradhatatlanul buzgólkodó dukai Takách Márton főszolgabíró nyitotta meg a gyűlést, a jelenlevők üdvözlésével. Felolvassa az „Orsz. Állatvédő Egyesület” és a „Köszegi Állatvédő Egyesület” üdvözlő sürgönyét. Üdvözlí továbbá Fodor Árpád főgymn. tanárt, mint az O. Á. V. E. és „Sztgotthárdi Á. V. Egyesület” kiküldöttjét.

Az alakuló közgyűlés ideiglenes elnöknek dukai Takách Márton főszolgabírót választja meg egyhangulag, a gyűlés jegyzőkönyvének vezetésére pedig Szórády Dénes ev. tanítót kéri fel.

Elnöklő dukai Takách Márton főszolgabíró ezután felszólítja Fodor Árpád tanárt felolvasásának megtartására.

A közgyűlés Fodor Árpád tanárnak a szép felolvasásért, mely a hallgatók köztetszésével találkozott, hálás köszönetét nyilvánította.

A felolvasás után elnök felszólítására kimondja a közgyűlés, hogy kívánja az állatvédő egyesület megalakítását.

Letárgyaltatott a „Celldömölk és Vidéke Állatvédő Egyesület”-ének alapszabály-tervezete, mely már előzőleg a helyi lapban közöltetett.

Kimondja a közgyűlés, hogy az Állatvédő Egyesületek Szövetségébe tagként belép s minden tagja után 70 fillért fog a központi pénztárba beszovaltatni.

Következtek a választások, melynek eredményeként egyhangulag megválasztattak három évi időtartamra:

Diszelnökök: Wagner Lőrinc apát, diszelnökönek: Szögyény-Marich Gorcey grófnő, elnöknek: Göttmann Bódog ny. alezredes, alelnökök: Nagy Sándor ev. lelkész, alelnökönek: dukai Takách Mártonné, titkárnak: Szórády Dénes ev. tanító, pénztárnoknak: Barabás Ernő r. k. főtanító, ügyészek: Dr. Pletnits Ferenc. Választmányi tagok lettek: Dr. Szinek Izidor, Pálinkás Géza, Dr. Deutsch Samu, Bisiczky Ödön, Remete Dénes, Pfeiffer Ottó, Gayer Gyuláné, Lóránt Gyuláné, Dr. Pletnits Ferenczné, Schleiffer Kálmánné, Dr. Géfinn Lajosné, Dr. Berzsényi Jenőné. Pótagok: Schleiffer Kálmán, Somogyi Aladár és Huchthausen Frigyesné.

Fodor Árpád tanárnak az O. Á. V. E. képviselőjének az alakuló közgyűlésen tartott előadásából lapunk szükre szabott kerete miatt csak a következő kivonatot közölhetjük:

Az O. Á. V. E. első 25 évében is támogatott az egész országban anyagilag és erkölcsileg minden állatvédelmi törekvést; második évszáznegyedét pedig az idén azzal kezdte meg, hogy a *Magyarországi Állatvédő Egyesület szövetségének* megalakításával egyesítette az erőket egy szervezetben és ezzel megteremtette az igazi országos állatvédelem alapját. A szövetség szaklapja, az „*Állatvédelem*“, minden hazai egyesület működéséről értesít minden egyes állatvédőt, e szervben minden rokon szív és elme, mely e nemes célt tűzte maga elé, találkozik. *Szentgotthárd Egyesülete* ez év elején azt a feladatot tűzte ki maga elé, hogy az O. Á. V. E. segítségével Vasvármegye minden járásában megindítja az állatvédő egyesületek alakítását.

Kérésünkre az *alispáni hivatal* is buzdító felhívást intézett a főszolgabíró urakhoz és minden járásban megindult a szervezés munkája. De legelőször a *celldömölki járás* hozta tető alá a szép épületet, melynek ma bokrétainnepélyét üljük. Ez mindenesetre azt bizonyítja, hogy a celldömölki járásnak nemesen érző és gondolkodó közönsége és kiváló vezetője, főszolgabírója van.

Járási állatvédő egyesületek alakítására következő tapasztalataink indítottak bennünket. Az állatvédelem eszméinek és gyakorlatának terjesztésére nagyobb szükség van a vidéknek, a föld népének, mint a városoknak. Az állatvédelemnek és vele az emberies érzelmeknek el kell hatolnia a haza legkisebb és legtávolabb eső erecskéjébe, idegibe is, a periferiákat is át kell hatnia. Az állatvédelmet közigazgatásszerű beosztással be kell vinni az ország minden falujába! És ez csakis járási állatvédő egyesületeknek az egész járásra kiterjedő buzgó és állandó működésével érhető el.

A járási állatvédő egyesületekben a járás minden rangu-rendű polgárai, nem-, nemzetiség-, vallás- és pártkülönbönség nélkül egyesülnek testvériségben, közös értelemmel, egy célra és önkéntesen. Az országos szövetség pedig egy nagy közösségben egyesíti a haza egy célra törő jó lelkeit. Ez a járási állatvédő egyesületek *társadalmi feladata*.

És miért éppen az annyiszor kicsinyelt állatvédelem legyen az, mely ezt a nagy szociális feladatot megoldja? Azért, mert az állatvédelem a minden társadalmi lét alapját tevő szeretetnek alfája, akkor ha szeretetünket rája is kiterjesztjük.

Az állatok szeretete úgy viszonylik a felebaráti szeretethez, mint a vadrózsa a dússzirmu, pompás kerti rózsához. Ez a humanizmusnak legbiztosabb alapja s ezzel lehet legkönnyebben az alacsony erkölcsi fokon álló ember szívéhez férközni. Ha ez sikerült, helyet ad az a felebaráti szeretetnek és az egyenlőség érzelmének is. Nagy szükség van erre, hiszen ma is lenéznek egymást azok, akik rang, műveltség vagy vagyon tekintetében egymástól különböznek. A nálunknál alacsonyabb rendű lényeknél kell a tanítást kezdeni. Így lesznek az állatvédő egyesületek a felebaráti szeretet elemi iskolái. Nagy Petőfink az állatnál alacsonyabb rendű virágra mondja, hogy ki azt szereti, rossz ember nem lehet. Ha pedig az állatok szeretete, védelme em-

bertársaink bántalmazására vezet, nem igazi szeretet az, csak ürügy a gyűlölködésre.

Az állatok szeretete tehát a humanizmus csirája. És e tény adja meg az állatvédelemnek *erkölcsi alapját*.

Az állatvédelem minden *vallásos érzést* a leghatékonyabban erősít, mert hiszen a teremtő Istent imádjuk a teremtett lények szeretetével. Ez nem érint támadólag egy felekezetet sem, hanem mindegyiknek tanaiba természetyszerűleg belesimul.

És a legszorosabb kapcsolatban van a *haza-szeretettel* is, ennek egyik leghatékonyabb eszköze. A haza, mint az élő ember, két részből áll, ugymint testből és lélekből. A haza teste ez a politikailag határolt föld, ez az ország; lelke pedig a nemzet, a nép szelleme, természete, erkölcsi élete.

Az állatvédelem pedig a mi honi földünket akarja benépesíteni hasznos és szép állatokkal, fölékesíteni ezeknek, valamint nekünk is hasznos és szép növényzettel; gazdagítani és szépíteni akarja a haza testét. Ezek az állatvédelem *gazdasági és szépítési feladatai*. De a haza lelkét, a népszellemet is gazdagítani és szépíteni akarja az állatvédelem, a népet kiemelni durvaságából, erkölcsileg nevelni, gazdaságilag oktatni és a közműveltséget lehetőleg magas és e tekintetben egyenletes színvonalra emelni az egész hazában. Ez az állatvédelem *közművelődési feladata*.

Az állatvédelem feladatainak ily magas nézőpontból történt megvilágítása után nem térek rá ez ünnepeles alkalommal a részletekre, az eszközök ismertetésére. E tekintetben pontosan tájékoztatják majd az egyesület derék vezetői, akik számára mindkét egyesület, melynek kiküldöttje vagyok, valamint a Magyar Ornithologiai központ is mindenkor készségesen nyújt felvilágosítást és segédeszközöket. Különben az összes tagok is csakhamar tájékozódhatnak az „Állatvédelem” című szaklapból, Csörgey Titusz madárvédelmi Utmutatójából és K. Nagy Sándornak „Állatvédők törvénykönyve” c. művéből, melyeket az O. Á. V. E. ingyen bocsát a tagok rendelkezésére.

A mai alakulás gyönyörű sikerén ujjongó lelkem egész hevélvel üdvözlöm az új egyesületet. Forró köszönetemet fejezem ki dukai Takách Márton főszolgabíró urnak az egyesület létrehozásáért. Kérem a vezetését, szívvel-lélekkel fogjon hozzá a feladatok kiviteléhez; nemcsak buzgó, hanem kitartó is legyen, nehogy a nemzetünkénél nem ritka szalmalángra adjon újabb példát. Kérem a tagokat és a celldömölki járás egész lelkes közönségét, hogy tevékeny szeretettel karolják fel a nemes ügyet. Végül pedig a jó Isten áldását kérem a Celledömölki Állatvédő Egyesületre.

Állat- és madárvédő szakosztály a váci járásban. Az Ivánka Pál főszolgabíró elnöklete alatt álló Váci Járási Közművelődési Egyesület június hó 19-én tartott közgyűlésében elhatározta, hogy kebelében egy állat- és madárvédő szakosztályt alakít. A kivitel a legközelebbi őszön kerül sorra. Az alapszabályok megállapították, melyek értelmében a szakosztály tagjai a szakosztály céljaira külön tagdíjat fizetnek.

Sárvár és vidéke állatvédő egyesületének alakuló üléséről, mely f. hó 9-én d. e. 1/211 órakor volt a sárvári városháza tanácstermében, lapunk zártakor kaptunk előzetes értesítést. Nagy József főszolgabíró üdvözölte a megjelenteket. Fodor Árpád tanár, az O. Á. V. E. képviselője előadást tartott az állatvédelem eszközeiről, mely meleg érdeklődésben és elismerésben részesült. Az ülés kimondta az egylet megalakulását és az országos szövetséghez való csatlakozását. Az alapszabályokat is letárgyalták. Megválasztották: díszelnök: *Batthyány Lajos* orsz. gyűl. képviselő, elnökök: *Végh Endréné* és *Köberl János* prépost, alelnök: *Masáth Mihály* urad. jószágkormányzó, titkár: *Brezovits Ferenc* áll. polg. isk. igazgató, pénztáros: *Nabicht Ödön* erdészeti pénztárnok, ügyész: *Köncsöl Ferenc* dr. ügyvéd, számvizsgálók: *Berke Béla* tkpénztári pénztáros, *Uher Béla* adótárnok, *Weiser Izidor* tkp. könyvelő. Választmányi tagok lettek: *Kárik Ferencné*, *Förster Ottóné*, *Végh Mária*, *Förster Ottó*, *Fasching János*, *Hinrichs Sándor* dr., *Gayer József*, *Keresztúri József*, *Csirisznyák József*, *Entsbruder János*, *Mesterházy László*, *Nagy József*, *Tscheppen Jenő*, *Kreika József*, *Puli György*, *Kálmán István*, *Berke Béla*, *Wolf Géza* dr., *Nagy János* dr., *Riedt Imre*. *F. A.*

Muraszombaton alapítandó állatvédő egyesület érdekében Pósfay Pongrác főszolgabíró összehívására július 26-án értekezlet tartatott, melyen az Országos Állatvédő Egyesület képviselőjében Fodor Árpád, a szentgotthárdi állatvédő egyesület alelnöke jelent meg. Jelen voltak még: *Árvai Bernát* magánzó, *Faschinger Győző* főkönyvelő, *Fürst Ödön* kereskedő, dr. *Geiger Arthur* ügyvédjelölt, dr. *Geiger Vilmos* járási főorvos, *Kleinrath József* főkönyvelő, *Most Rudolf* gyógyszerész, *Olajos Sándor* ügyvéd, *Osterer Károly* főerdész, *Saary József* járásbíró, *Schnell János* adóellenőr, dr. *Skrilecz Mihály* körorvos, *Szentkirályi Sándor* járásbírói jegyző és *Török Ernő* közjegyző. Fodor tanár kimerítő előadásban ismertette az állatvédelem és az állatvédő egyesületek jelentőségét, mely előadás hatása alatt az értekezlet Pósfay Pongrác elnök, dr. *Skrilecz Mihály* és *Olajos Sándor* hozzászólása után elhatározta, hogy a taggyűjtő iveket azonnal kibocsátja és az egyesület mielőbbi megalakulása érdekében lelkes mozgalmat indít meg. A „Muraszombat és Vidéke” helyi lap, mint örömmel látjuk, rokonszenvvel viseltetik az ügy iránt és első helyen közli az értekezlet lefolyásáról és Fodor tanár előadásáról szóló kimerítő tudósítást.

Az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában

megjelent és az egyesület helyiségében (Ernő-u. 11–13) kaphatók:

ÁLLATVÉDŐK TÖRVÉNYKÖNYVE. Az állatvédelemre vonatkozó összes és az állategészségi nevezetesebb törvények és rendeletek gyűjteménye. Irta: *K. Nagy Sándor*, pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Harmadik kiadás. Ára 60 fillér.

Szerkeszti **MONOSTORI KÁROLY** tanár, egyesületi titkár, felelős szerkesztő.

Kiadja az **ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET.**